

Dit najaar ontvangen 17-jarigen een brief over de dienstplicht. Het is geen oproep om direct de kazerne in te gaan, maar een enquête over mogelijke interesse in het defensiewerk. Uit recent onderzoek blijkt dat [een groeiende groep jongeren positief tegenover het leger staat](#). Wat drijft deze generatie, om zich te laten verleiden door een instituut dat draait om discipline, hiërarchie en collectieve verantwoordelijkheid? Waar zijn zij bereid om voor te strijden?

Het is een definitieve breuk met de rebellie van de babyboomers, die vanaf de jaren zestig God, gebod en gezag afzwoeren. Een interesse in meer collectiviteit zie je niet alleen terugkomen bij de defensie-aanmeldingen, maar ook in de toenemende interesse in kerk en geloof. Meer jongeren melden zich aan voor de kerk, laat [recent onderzoek van God in Nederland](#) zien. In Frankrijk en Engeland laat een sterk groeiende groep (met name jong-) volwassenen zich jaarlijks dopen en dat is een verrassende ontwikkeling die wij in onze eigen geloofsgemeenschappen in Nederland ook waarnemen. Met de doop benadrukken zij onderdeel te willen uitmaken van de brede christelijke traditie.

Die hang naar gezamenlijkheid heeft iets moois. Het overstijgt de individualiteit die het ik-tijdperk kenmerkte. Of het ontluikende groepsgevoel gelijk staat aan een terugtrekkende beweging op het eigen erf, leerstellig idealisme of liefdevolle betrokkenheid zal de tijd nog moeten uitwijzen.

Sprong in het diepte

Je enkel en alleen bekommeren om je eigen welzijn in een wereld vol geopolitieke spanningen, technologie die het leven overneemt en een pandemie die eenzaamheid blootlegde, lijkt voor velen niet meer genoeg. Generatie-Z (geboren tussen 1997 en 2012) lijkt te zeggen: genoeg. Ze worstelen met hun mentale gezondheid, zaten voor hun leeftijd veel te lang binnen tijdens de Corona Pandemie. Zij hebben eenzaamheid aan den lijve ervaren. Online contacten konden daar niks aan veranderen. Nooit meer moederziel alleen maar samen met anderen lijkt de nieuwe trend.

Deze ontwikkeling is geen nostalgie, maar een antwoord op chaos: jongeren willen weer bij een groep horen. Corporale studentenverenigingen bloeien, ondanks alle kritiek op het functioneren en met name op de ontgroening. Men hecht aan aloude rituelen als *rite de passage*.

De negentiende-eeuwse Deense filosoof Søren Kierkegaard sprak over de 'sprong van geloof', een bewuste keuze om je over te geven aan iets groters, ook als het irrationeel lijkt. Twee eeuwen later wordt er weer gesprongen. Door je toe te vertrouwen aan een groep via een ritueel – of dat nu gaat om commando's, een doop of een ontgroening – vind je betekenis. Net zoals een religieuze doop een overgang markeert, is het entree tot een hoger ideaal een bewuste stap naar een nieuwe identiteit.

Geestelijke nalatenschap

Misschien geeft Gen-Z zo een eigen draai aan de geestelijke nalatenschap van de babyboomers die vrijheid boven alles liefhadden. Door je over te geven aan een collectief, vind je individuele betekenis. Door je te onderwerpen aan commando's, voel je je vrijer dan ooit. Door je te laten dopen maak je onderdeel uit van een groter geheel waarvoor je bereid bent offers te brengen. Het voelt als een bevrijding. Het draait niet meer om je eigen ik en alle verwachtingen die dat met zich meebrengt.

Hebben we te maken met een sprong naar vrijheid of een vlucht uit een stuurloze wereld? En hoe verhoudt de groeiende aantrekkingskracht van de kerk waar vrede centraal staat zich tot die van het leger? Het is vast geen toeval dat veel jongeren die opgroeiden met computerspelletjes vol geweld en heroïek, nu verlangen naar echt avontuur in het eigen leven en niet naar de gepolijste reis op Instagram. Geen toeschouwer meer zijn maar zelf het leven ervaren inclusief de risico's.

Want in tegenstelling tot de curlingouders die hun kinderen probeerden te behoeden voor elke tegenslag, biedt het leger bijvoorbeeld juist een arena waarin het gevaar op de loer ligt. Het leger is stoer, verrassend, onverschrokken en, verrassend genoeg, radicaal liefdevol vanwege het offer dat van je wordt gevraagd om je leven te geven voor een veilige wereld. Het gaat niet om je eigen succes maar om het gedeelde welzijn. De ander hoger achten dan jezelf is een kernboodschap in de kerk en zo kunnen geloof en leger elkaar de hand reiken.

Tragische kant

Daarmee komt ook de schaduwzijde van deze ontwikkeling in beeld. Oorlog is heel dichtbij en het leven is geen computerspel waarin je oneindig veel levens hebt. Geloof in oorlogstijd is niet altijd een baken van licht. Religie kan ook een wapen worden- in vrijwel alle grote conflicten van dit moment speelt religie helaas een rol. Het is nog maar de vraag of we in Nederland echt begrijpen wat oorlog is. We hebben van de laatste grote oorlog een musical (Soldaat van Oranje) gemaakt die inmiddels langer duurt dan die oorlog zelf.

Krijgsheren die elders oorlogen voeren wijzen we op het oorlogsrecht terwijl de geschiedenis leert dat oorlog juist de veiligheid van wetten en regels ontbeert. Oorlogen zijn geen grootse avonturen, maar complexe, tragische en destructieve gebeurtenissen. Ook geloof kent rafelranden en prikkeldraad waarin je kunt vastlopen. Niet alle gebeden worden verhoord. En machtsmisbruik ligt altijd op de loer, ook onder gelovigen.

Toch lijkt juist die rauwheid de jongeren te trekken. Weg met het gladgestreken leven waarin je vanaf de jongste jeugd wordt klaargestoomd voor een gedroomde carrière waar je vooral zelf glansrijk beter van wordt. Of die je frustreert omdat jij net degene bent die het niet lukt om op eigen kracht verder te komen. Gaat het groepsgevoel en de gemeenschapsdrang bescherming geven tegen individuele tegenslag? Deze tijd biedt in ieder geval geen garantie meer op simpelweg gelukkig zijn in een eigen huis onder de zon. De kudde roept.

Tom Mikkers is theoloog en programmamaker, Joost Röselaers is theoloog en predikant.